

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Pedagogická fakulta

Ústav pedagogiky a sociálních studií

ZUZANA SKOUPILOVÁ

Obor: Pedagogika - sociální práce

III. ročník - prezenční studium

PARTNERSKÉ NÁSILÍ - týraná žena

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Jitka Skopalová PhD.

OLOMOUC 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jsem jen uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 1. dubna 2011

Poděkování

Děkuji Doc. PhDr. Jitce Skopalové PhD. za odborné vedení bakalářské práce, poskytování rad a materiálů k práci.

Děkuji Mgr. Evě Procházkové za poskytnutí informací v rozhovoru a za udělené rady.

Obsah

Úvod	5
1 Objasnění základních pojmů	7
1.1 Násilí	7
1.2 Týrání	8
1.3 Partnerství	9
1.4 Manželství	10
1.5 Týraná žena	10
2 Druhy týrání	12
2.1 Fyzické (tělesné) týrání	12
2.2 Psychické týrání	13
2.3 Sexuální zneužívání	14
2.4 Sociální izolace	15
2.5 Ekonomická kontrola	16
3 Institucionální pomoc týraným ženám	18
3.1 Seznam neziskových organizací pro pomoc obětem domácího násilí	19
3.2 Občanské sdružení ROSA	21
3.3 Občanské sdružení Bílý kruh bezpečí	23
4 Problematika partnerského násilí ve výzkumných šetřeních	25
4.1 Fyzické týrání	26
4.2 Psychické týrání	28
4.3 Sexuální násilí	30
4.4 Ekonomická kontrola	32
5 Rozhovory	36
5.1 Rozhovory s odborníkem v dané oblasti	36
5.2 Rozhovor s obětí partnerského násilí	39
6 Prevence týrání žen	42
6.1 Pedagogický aspekt	43
Závěr	45
Seznam tabulek	47
Seznam použité literatury	48
Internetové zdroje	49

Úvod

Tématem mé bakalářské práce je problematika partnerského násilí z pohledu týrané ženy. Toto téma jsem si zvolila z mnoha důvodů. Jeden z hlavních je, že v mém okolí se již od mého dětství vyskytovalo několik týraných žen, které jsou mi blízké. Tato tematika se mě tedy dotýká osobně. Nikdy jsem jako dítě ani jako dospělá nebyla přímým svědkem ubližování těmto ženám, ale mohla jsem nepřímo sledovat následky, které na nich chování jejich partnerů zanechalo. Následky, které byly nejen psychické, ale mnohdy bohužel i fyzické v podobě modřin, otlačenin apod.

Tyto okolnosti byly pro mne motivací nejen k výběru tohoto tématu, ale především k výběru mého studijního oboru. Když jsem tedy měla vybrat vhodné téma pro mou závěrečnou práci, bylo mi od začátku jasné, čím se chci zabývat. Vím, že chci do této tematiky hlouběji proniknout. Nejprve se zdokonalit v teorii a dostupných informacích o partnerském násilí a později i prakticky prozkoumat výzkumy v této oblasti.

Cílem mé bakalářské práce je zaměřit se na dostupné zdroje ohledně zvoleného tématu, protože dle mého názoru je nesmírně důležité ujasnit si, co to vlastně partnerské násilí je, jak se žen dotýká a jaké druhy týrání vlastně existují. Je třeba zdůraznit, že týrání není jen facka, ale je to i urážka, nadávka, nebo ponižování, což mnohdy ženy za týrání samy nepovažují, a proto jej nejrůznějšími způsoby omlouvají. Především je mi cílem, aby práce nebyla jen slova na papíře, ale aby měla nějaké jednoznačně využitelné informace, které mohou sloužit ke zvyšování povědomí o této problematice. Mým osobním přáním je, pokud se má práce dostat do rukou „obyčejnému“ člověku, který ví, co je partnerské násilí jen proto, že o něm několikrát četl v novinách, nebo viděl reportáž v televizi, aby se dozvěděl něco nového. Něco, co mu v životě napoví, jak rozpoznat násilí „za zavřenými dveřmi“, a díky tomu pomoci buď sobě nebo třeba sousedce ve společném domě nebo ve stejné vesnici.

Mým záměrem je nejprve objasnit základní pojmy, které se této problematiky dotýkají. Uvést jejich definice z více možných úhlů pohledu tak, aby každý pochopil, o jaký konkrétní jev, vztah či činnost, se ve skutečnosti jedná. Tímto vysvětlováním stěžejních pojmů se zabývám v první kapitole, do které jsem vybrala pět termínů, která pro mou práci považuji za nejdůležitější. Ve druhé kapitole se hlouběji zabývám druhy týrání, které mohou ženy zažít. Co je to fyzické násilí ví asi každá žena, která se v této obtížné životní situaci ocitla.

Ne každá má ale informace o ekonomickém týrání a sociální izolaci. Proto se v této kapitole zaměřuji na jasné vymezení těchto druhů týrání. Pokusím se zde popsat s jakým chováním je možné se v této oblasti u partnerů setkat a také přiblížit, s čím konkrétním se setkaly jiné ženy. Třetí kapitolu věnuji institucionální pomoci ženám, kterým je nebo bylo někdy v jejich životě takto ubližováno. Je nutné, aby se měly na koho obrátit. Mohou být opuštěné a samy si nevědět rady. Nemají blízkou rodinu, která by si všimla, že se jim něco děje a snažila se jim pomoci. Proto zvolím instituce pro pomoc těmto ženám jako samostatnou teoretickou kapitolu.

Čtvrtá kapitola je již pojata prakticky. Zde se zaměřuji na výzkumná a statistická šetření v oblasti partnerského násilí. Do kapitoly zařazuji vlastní srovnání statistik zveřejněných o. s. ROSA za období od roku 2006 do roku 2009, kdy byla zveřejněna poslední dostupná statistika o klientkách této organizace. Pátá kapitola je taktéž prakticky zaměřena, a to na rozhovory jednak s odborníkem na partnerské násilí z intervenčního centra střediska sociální prevence v Olomouci a jednak s obětí dlouhodobého partnerského násilí. Zde se pokusím zjistit, zda je možné předejít vztahu s agresivním partnerem a jak by mohla nejúčinněji probíhat prevence tohoto patologického jevu. Na tuto kapitolu plynule navážu poslední kapitolou, která se zaměří přímo na prevenci partnerského násilí a pokusím se v ní nastínit nějaký pedagogický aspekt. Po zvážení informací zjištěných v rozhovorech bude nejlepší preventivně působit zejména v oblasti informovanosti o tomto jevu a to již od školního věku.

Nechci se v této oblasti zabývat legislativou, ale pouze tím, jak nejlépe zpracovat teoretické poznatky, které po skloubení s informacemi zjištěnými v praktické části této práce aplikovat na prevenci nesmírně nebezpečného jevu - partnerského násilí.

1 Objasnění základních pojmů

Úvodem jsou v první kapitole vymezeny pojmy, které jsou dle mého názoru zásadní pro zvolenou tematiku bakalářské práce. Bez jejich definování by nebylo jasně patrné, v jaké problematice je nutné se zorientovat. Jak již vyplývá z názvu práce, jedná se o partnerské násilí, a to konkrétně na ženách. Proto jsem vybrala pojmy: násilí, týrání, partnerství, manželství a týraná žena.

1.1 Násilí

Pojem násilí je pojem často užívaný v odborné literatuře (např. Haškovcová, Voňková, Spoustová, Spurný, Vašíčková atd.). Souvisí s tolika patologickými jevy (šikana, prostituce, vandalismus, kriminalita, terorismus atd.), že je v ní také často definován. Proto uvádím definice zaměřující se na násilí z různých úhlů pohledu, ovšem souvisejících s problematikou partnerského násilí.

V roce 1996 bylo násilí **definováno**, a to Světovou zdravotnickou organizací (**WHO**) jako: „Úmyslné použití či hrozbu použití fyzické síly nebo moci proti sobě, jiné osobě, proti skupině či komunitě, a to síly (moci), která má, nebo s vysokou pravděpodobností bude mít za následek poranění, smrt, psychickou újmu, poruchu vývoje či osobnosti.“¹

Poněkud **aktuálnější pohled** na násilí nám může poskytnout definice: „Násilím obecně rozumíme zlé nakládání, tělesné útoky, pohružky obdobným chováním nebo jednáním, které působí újmu na fyzickém, sexuálním, nebo psychickém zdraví druhé osoby.“²

Z **pohledu psychologického** lze chápat násilí jako: „patologický způsob interakce konkrétního jedince (skupiny) s okolím. Řadíme sem všechny aktivity, pomocí nichž si jedi-

---

¹ HAŠKOVCOVÁ, H., *Manuálek o násilí*. s. 13. in ICN: Společně proti násilí. Praha, ČAS 2001

² VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I., *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. 2008. s. 13

nec, či skupina (subjekt, aktér) vytváří a reguluje vztahy vůči sociálnímu okolí způsobem, který je vnímán jako agresivní či manipulativní.”³

Organizace spojených národů definuje násilí na ženách jako: „jakýkoli násilný čin motivovaný rozdíly pohlaví, jehož výsledkem je nebo může být fyzická, sexuální nebo psychologická újma či utrpení žen, včetně vyhrožování takovými činy, nátlaku nebo svévolného omezování svobody...”⁴

Hovořím-li o násilí, konkrétněji o násilí na ženách a jejich týrání, je třeba říci, že tato problematika úzce souvisí s domácím násilím. V roce 2003 proběhl mezinárodní výzkum násilí na ženách a byl popsán v publikaci Sociologické studie. Zde uvádí editorka Simona Pelikánová výstižnou definici **domácího násilí**, když píše, že se jedná o: „jakékoliv jednání, které má za cíl uplatnění moci nebo kontroly nad dospělou osobou, k níž je pachatel v rodinném, partnerském či obdobném vztahu, způsobující na straně oběti tíseň nebo újmu.”⁵

1. 2 Týrání

Jestliže se v této práci zabývám násilím, je nutné také definovat pojem týrání. A to proto, že je práce zaměřena na partnerské násilí z pohledu týrané ženy. Jak předejít týrání, není možno zjistit, dokud nebudeme obeznámeni s významem slova týrání.

Nejprve volím definici z **psychologického slovníku**, která tvrdí, že týrání je: „chování vedoucí k fyzické nebo psychické újmě druhého; nejčastěji partnera, rodinného příslušníka...”⁶

Jako druhou uvádím definici, která je poněkud konkrétněji zaměřena na **vliv špatného zacházení na jeho oběť**. Je mi jasné, že nelze ve stručnosti obsáhnout význam ubližování pro týranou osobu, ale v této definici se autorka věnuje nejen fyzické stránce, ale také psychickému dopadu na člověka takto zraňovaného. Podle Haškovcové je tedy týrání: „zlé nakládání

³ SPURNÝ, J., *Psychologie násilí*. Praha: Eurounion, 1996, s. 7

⁴ Dokument ze zasedání Evropského parlamentu [on line] [cit. 20. prosince 2010] Dostupné z: <<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+MOTION+B7-20090139+0+DOC+PDF+V0//CS>>

⁵ PELIKÁNOVÁ, S., (ed.), *Sociologické studie*. Praha, 2003, s. 136

⁶ HARTL, P., HARTLOVÁ, H., *Psychologický slovník*. Praha, 2000 s. 636

s druhou osobou, které se vyznačuje značným stupněm bezcitnosti a hrubosti, a které u oběti vyvolává pocity hlubokého příkoří.“⁷

1. 3 Partnerství

Definice slova partnerství, ve smyslu nesezdaného soužití, v podstatě neexistuje. Většina definic týkajících se slova partnerství jsou myšlena jako obchodní, právní či politické partnerství. Je proto potřeba specifikovat, že zde půjde o definici partnerského vztahu.

Nejobecnější definici uvádí psychologka Lenka Šulová, která říká: „Chápu partnerské vztahy jako široký pojem, který se týká soužití dvou jedinců včetně jedinců homosexuálních.“⁸

V **psychologickém slovníku** Hartla a Hartlové se přímo nenachází definice partnerského vztahu, ale definice každého pojmu zvlášť. Ke slovu partnerský jsou zde uvedeny dva významy. První znamená „sdružený společnými zájmy“⁹, v druhém případě jde o „sdílející společný život“¹⁰. Pojem vztah má podle nich také dva významy, a to „působení mezi dvěma nebo více jevy, objekty či osobami“¹¹ a „déledobější vztah spojený s emocionální vazbou a určitou odpovědností“¹²

Pro účely mnou zvolného tématu **chápu partnerství** jako nesezdané soužití mezi mužem a ženou, přičemž mezi nimi je určitý vztah (emocionální, dlouhodobý...).

---

⁷ HAŠKOVCOVÁ, H., *Manuálek o násilí*. s. 13

⁸ ŠULOVÁ, L., Sborník z kongresu Pardubice 2007. 2007 [online]. [cit. 21. prosince 2010]. Dostupný z: <<http://www.planovanirodiny.cz/view.php?cislocianku=2008020102>>

⁹ HARTL, P., HARTLOVÁ, H., *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2000 s. 400

¹⁰ HARTL, P., HARTLOVÁ, H., *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2000 s. 400

¹¹ HARTL, P., HARTLOVÁ, H., *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2000 s. 690

¹² HARTL, P., HARTLOVÁ, H., *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2000 s. 690

1. 4 Manželství

V § 1) **zákona o rodině** ČR je manželství definováno jako: „trvalé společenství muže a ženy, založené svobodně a dobrovolně zákonným způsobem.“¹³

Další jasnou a přímou definici manželství uvádí **psychologický slovník** a tvrdí, že manželství je: „zvykovým právem nebo zákonem definované soužití muže a ženy, popř. několika partnerů“.¹⁴

Při zkoumání instituce manželství považuji za důležité kritérium proměny chápání tohoto pojmu v čase. Z těchto důvodů uvádím ještě jednu definici, která je výstižná pro co nejširší okruh populace. Je to definice z **velkého sociologického slovníku**, která tvrdí, že manželství je: „obvykle společensky uznaný, legalizovaný sexuální vztah mezi dvěma nebo více partnery opačného pohlaví, o němž se předpokládá, že se dříve či později stane základem rodiny.“¹⁵

Když se ale na instituci manželství podívám z různých úhlů pohledu, domnívám se, že přesné vymezení tohoto pojmu je velice komplikované. Manželství je chápáno odlišně v mnoha zemích a kulturách. To, co si představím pod pojmem manželství já a co žena v Afghánistánu, bude s největší pravděpodobností velice rozdílné.

1. 5 Týraná žena

„Týraná žena je žena, která je opakovaně podrobována jakémukoliv fyzickému nebo psychologickému nátlaku muže za účelem donutit ji udělat něco, co on chce bez ohledu na její práva. Aby byla klasifikována jako týraná žena, pár musí projít tímto cyklem týrání alespoň dvakrát.“¹⁶ Tato definice pochází z knihy americké psycholožky **Lenore E. Walkerové**,

---

¹³ Zákon o rodině [on line] [cit. 22. prosince 2010]: Dostupné z:

<http://www.mpsv.cz/files/clanky/7262/Zakon_o_rodine.pdf >

¹⁴ HARTL, P., HARTLOVÁ, H., *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2000 s. 301

¹⁵ Velký sociologický slovník. Sv. II, P-Ž. Praha, Karolinum 1996 s. 590

¹⁶ WALKER, Lenore E., *Týraná žena*. New York: Harper & Row, 1979. 288 s.

The Battered Woman (Týraná žena). Autorka je jednou z prvních žen vystupujících veřejně proti domácímu násilí.

Záměrně píši pouze tuto definici, která vznikla již roku 1879. S dostatečným časovým odstupem totiž shledávám toto vymezení jako jasně, konkrétní, výstižné a snadno pochopitelné.

Shrnutí

Partnerské násilí považuji za komplikovaný jev, proto jsem v první kapitole uvedla definování základních pojmů, které může napomoci pochopení celého procesu. Avšak vzhledem k tomu, že lidské chování je nepředvídatelné, a v tomto konkrétním případě také nezdůvodnitelné, těžko si mohu představit, co týraná žena ve skutečnosti prožívá a čeho je schopna pod tíhou takové životní situace. Pokusím se proniknout do této problematiky hlubším rozbořením celého tématu, což bude následovat v dalších kapitolách.

2 Druhy týrání

Ve druhé kapitole se zabývám konkrétním vymezením, objasněním a popisem jednotlivých druhů týrání, které může pachatel na své partnerce vykonat. Považuji to za důležité, protože jako možná prevence proti partnerskému násilí slouží informovanost laické veřejnosti o problematice. Podle mě by se mělo po této stránce působit na populaci již od mladšího školního věku a postupně povědomí o této závažné patologii prohlubovat.

2.1 Fyzické (tělesné) týrání

Fyzické násilí na partnerkách či manželkách je bohužel i přes všechny snahy příliš běžné. Pro mnoho agresorů je to nejsnadnější prostředek, jak ženu ovládnout. Pod pojmem fyzické týrání si představuji jakékoliv fyzické násilí, ubližování, omezování, trestání, vše co může působit tělesnou újmu na zdraví, trvalé následky i smrt.

U fyzického týrání jde v konkrétním případě o facky (ty jsou podle výzkumů organizace ROSA nejběžnější, viz Tabulka 1 shrnutí fyzické násilí str. 28), bití pěstmi, kopance, škrcení, ohrožování zbraní, pálení cigaretou, a to je jen několik z mnoha způsobů, jak pachatelé ubližují svým partnerkám. Tělesné násilí může být namířeno nejen proti týrané osobě, ale i osobám jí blízkým nebo dokonce i vůči jejímu zvířeti.

Helena Haškovcová ve svém Manuálku o násilí uvádí, že: „Kromě bití je k formám fyzického násilí počítáno také odpírání pití, jídla a léků, odpírání základních hygienických potřeb, dále promyšlené vystavování oběti chladu nebo extrémnímu teplu atd.“¹⁷

Výše jsem sepsala projevy fyzického týrání a to, jak může v konkrétním případě agresor partnerce ubližovat. Co se týče následků fyzického týrání, je narozdíl od psychického týrání o něco jasnější. Následky jsou fyzickou újmou, jak již bylo zmíněno, je ale také možné, že týrání bude mít trvalé následky nebo v tom nejhorším případě i smrt. Ovšem i fyzické týrání může mít následky na psychickém stavu ženy. Ať už jde o fyzické nebo psychické násled-

---

¹⁷ HAŠKOVCOVÁ, H., *Manuálek o násilí*, s. 22

ky, vždy platí, že čím dříve je násilí rozpoznáno a diagnostikováno, tím dříve může být léčeno a vyléčeno.¹⁸

2. 2 Psychické týrání

Psychické týrání je nejčastější druh ubližování a ponechává na obětech nejhorší následky. Je důležité objasnit, jak jsem došla k závěru, že je psychické týrání nejčastější. Vycházím z toho, že: „psychické týrání nastává ve 100% případů domácího násilí... Každé (i fyzické) domácí násilí zasahuje oběť také po stránce psychické.”¹⁹ Toto potvrzují také každoročně prováděné výzkumy organizace ROSA, ve kterých taktéž vychází, že 100% týraných žen (klientek) bylo týráno psychicky (viz Tabulka 2 Shrnutí psychické násilí str. 30).

Mnoho žen, které prožily oba druhy týrání, tvrdí, že s psychickým terorem se vyrovnává daleko hůře. Také v tomto případě jsou na ženách zanechány trvalé následky. Psychické týrání má totiž velice vážný vliv na emocionální stav žen a všeobecně na jejich celkový citový vývoj. Čírtková konkrétně uvádí: „... snížené sebevědomí, pocity méněcennosti, ztrátu životní pohody, duševní rovnováhy a radosti ze života, ale také strach a nezdravou závislost na partnerovi, vymizení schopnosti se samostatně rozhodovat, v extrémní poloze pak beznadějí až sebevražedné myšlenky či sklony.”²⁰

Může mít **formu**:

- urážlivé, zraňující komunikace (shazování, zesměšňování, posmívání, urážky, pokořování...)
- odmítavé, ignorující komunikace (zavrhování, vyhýbání se, ignorování, přehlížení...)
- odepírání základních práv (možnosti podílet se na spolurozhodování, seberealizace, omezování kontaktů...)
- obviňování a manipulace (nesmyslné obviňování z problémů všedního dne, které oběť nemůže ovlivnit, také shazování viny za neúspěchy tyrana...)
- zastařování, vydírání (vyhrožování vším, co by oběti ublížilo – rozvodem, odebráním dětí, sebevraždou, vraždou...)

---

¹⁸ Srov. HAŠKOVÁ, H., *Manuálek o násilí*. s. 26

¹⁹ ČÍRTKOVÁ, L., *Moderní psychologie pro právníky*. s. 20

²⁰ ČÍRTKOVÁ, L., *Moderní psychologie pro právníky*. s. 20

- přehnaná kontrola (užití financí, pohybu a styku s okolím...)
- psychické trestání za úspěchy oběti v zaměstnání, případně oblíbenost v kolektivu...
- ničení osobních věcí oběti, věcí, ke kterým má nějaký citový vztah, ubližování domácím mazlíčkům oběti...
- pronásledování, stalking (sledování, slídění...) ²¹

Jak jsem měla možnost na vlastní oči vidět, takovéto chování má vliv nejenom na ženinu psychiku, ale projeví se i na její fyzické kondici. Ženy jsou vyčerpané, trpí poruchami spánku nebo úplnou nespavostí, migrénami, jsou neustále napjaté a ve střehu, jsou podrážděné, ale zároveň maskují, že by se něco dělo, a proto musí mnohdy vynaložit na veškerou činnost dvojnásobné úsilí.

2.3 Sexuální zneužívání

Sexuální zneužívání je zvláštní druh týrání partnerek. Tento druh týrání je totiž častěji spojován s dětmi, na kterých se odehrává v rámci syndromu CAN. Pokud jde o ženy, mluví se o něm méně než o fyzickém a psychickém týrání, ale to neznamená, že není časté. Obecně se jedná o jakékoliv praktiky spojené se sexem, které žena musí vykonávat s mužem proti své vůli. Autorky Voňková a Spoustová uvádějí, že: „Sexuální násilí zahrnuje všechny sexuální činy, které jsou na oběti vynucovány, které oběť podstupuje nedobrovolně, či s nechutí.“ ²²

Jelikož existuje široké spektrum forem sexuálního násilí, lze je rozlišit na:

- sexuální zneužívání (pravidelné vynucování nechtěné sexuální aktivity)
- sexuální obtěžování (nepříjemné erotické návrhy, narážky...)
- znásilnění (jednorázový sexuální násilný akt)
- obchod se ženami ²³

Těmito způsoby se může vyhrotit partnerova agrese. K nechtěným sexuálním praktikám je žena nucena právě fyzickým násilím, nebo psychickým tyranizováním – výhrůzkami,

²¹ Srov. ČÍRTKOVÁ, L., *Moderní psychologie pro právníky*. s. 20-21

²² VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I., *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. 2008 s. 22

²³ Srov. HAŠKOVCOVÁ, H., *Manuálek o násilí*. s. 23

zastařováním apod. Helena Hařkovcová píše, že: „Rafinovanější agresori volí zpravidla kombinaci psychického a fyzického, popř. i další formy, týrání.“²⁴

2. 4 Sociální izolace

Tento druh týrání je velmi úzce spjat s psychickým týráním ženy. Muž potřebuje partnerku ovládat, a tak jí brání v návštěvách rodiny či přátel, sleduje telefon, e-mail, sociální síť (icq, facebook, lidé.cz...), pronásleduje, provádí nečekané „kontrolní“ návštěvy či telefonáty. Vytváří si dokonalý přehled o tom, jak se žena chová v jeho nepřítomnosti a zda-li nejsou náznaky, že by své potíže s někým konzultovala. Bránění v návštěvách rodiny a přátel je toho dokonalým důkazem. I když se oběti nikomu se svým trápením nesvěří, rodina a přátelé jsou si schopni všimnout i podle malých náznaků, že se něco děje. Proto násilníci drží pod kontrolou, s kým se partnerka setkává a hlídají ji. Pokud se o situaci dozví třetí osoba z tohoto okruhu, opět se vrátí k psychickému nátlaku a výhrůžkám jak na ženě, tak na dotyčném. V takovém případě se žena raději stáhne, aby neohrožovala sebe, ale především své okolí. Raději se tedy izoluje od těch, kteří by jí mohli pomoci.

Výše uvedený odstavec vychází také z vlastní zkušenosti v pozici třetí osoby, která týrání rozpoznala a chtěla pomoci. Rafinovanost tyranů a jejich dokonalá schopnost manipulace a proměny v dokonalého partnera, který již nebude své partnerce ubližovat, je bohužel mnohdy silnější než vřelý vztah rodiny a přátel oběti.

Odborná literatura o sociální izolaci říká, že: „představuje absolutní uzavření oběti, zákaz styku s příbuznými a s přáteli, zákaz telefonování, vycházení, přikazování chování, oblékání, rozhodování o tom, co je a co není vhodné. Vyčerpávající dohled nad životem, zákaz nebo naopak určování literatury, poslouchání televize, rádia, omezování nebo zákaz jakýchkoliv zájmů.“²⁵

Z těchto informací vyplývá, že sociální izolace hraje v celém koloběhu týrání důležitou roli. Je to způsob, jak partnerku ovládnout, kontrolovat a jak systematicky zabraňovat, aby se o partnerském násilí kdokoliv dozvěděl. Když už se o něm náhodou někdo všimavý a em-

²⁴ HAŠKOVCOVÁ, H., *Manuál o násilí*. s. 23

²⁵ VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I., *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. s. 23

patický dozví, nebo když se partnerka v nestřežené chvíli někomu svěří, tyran opět použije stejné metody, aby ji před okolím izoloval.

2. 5 Ekonomická kontrola

Ekonomická kontrola je vlastně snaha agresorů o závislost partnerek na jejich financích. Jedná se o omezení přístupu k financím, neposkytování peněz na provoz domácnosti ani další potřebné záležitosti, ať už společné nebo jen partnerčiny. Snaží se zakázat ženám chodit do práce, aby ztratily soběstačnost a musely se podřizovat právě jejich kontrole.

Haškovcová nazývá ekonomickou kontrolu pojmem sociální násilí a tvrdí, že: „reprezentuje především materiální a finanční týrání, tedy neochotu financovat jídlo, ošacení, ale i léky, dále odepření přístupu k úsporám nebo jejich zcizení...“²⁶

Autorky Voňková a Spoustová uvádějí konkrétní **příklady**:

- *zákaz získání, nebo udržení zaměstnání*
- *přidělování kapesného*
- *přinucení žádat o prostředky na obživu*
- *denodenní kontrola nákupů*
- *znemožnění přístupu k rodinným příjmům*
- *neposkytování finančních prostředků na chod rodiny*
- *vystavování rodiny hladu, chladu, nedostatku oblečení a hygieny*
- *rozprodávání zařízení domácnosti*
- *neplacení nákladů spojených s bydlením*
- *nerespektování a popírání potřeb dětí*²⁷

---

²⁶ HAŠKOVCOVÁ, H., *Manuálek o násilí*. s. 23

²⁷ VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I., *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. s. 24

Jako spojení psychického týrání a ekonomické kontroly uvádím **konkrétní příklad** uplatňování extrémní kontroly a moci:

„Týraná manželka musela manžela předem informovat o svých veškerých pohybech a aktivitách během dne. Bez jeho souhlasu nesměla utratit žádné peníze. Manžel rozhodoval i o tom, co se bude vařit, kdy se bude prát atd. Když šla žena na toaletu, musela nechat otevřené dveře. Totéž platilo i pro její pobyt v koupelně. K vyhledání poradny přiměly ženu právě poslední jmenované skutečnosti.”²⁸

Shrnutí

Druhá kapitola měla poskytnout hlubší informace o jednotlivých druzích týrání. Kromě popisu jsem uvedla také konkrétní příklady, které slouží pro lepší představu toho, jak závažné může partnerské násilí být, jaké projevy jej mohou doprovázet a jaké může mít následky.

Žena, které prožívá partnerské násilí na vlastní kůži je tedy v extrémním případě vystavena kromě obrovské psychické zátěže, fyzického teroru a nechtěných sexuálních praktik také neustálé kontrole, sledování a slídění. Nemůže se stýkat s lidmi, které má ráda, a kteří by jí rádi pomohli. Časem může dojít i k tomu, že už se s nimi raději ani vidět nechce, aby zabránila výhrůzkám a vydírání partnera, že jejím nejbližším ublíží.

Vzhledem k závažnosti a četnosti tohoto patologického jednání považuji za nutné preventivní působení v této oblasti. Je nezbytné informovat potenciální oběti o hrozícím nebezpečí v podobě agresivních partnerů. Stejně tak je důležité poskytnout potřebné informace pachatelům tohoto jednání o tom, jaké následky může jejich konání obnášet pro jejich budoucí život. (Jehož dlouhou část mohou díky svému počínání strávit ve výkonu trestu.)

---

²⁸ ČÍRTKOVÁ, L., *Moderní psychologie pro právníky*. s. 21

3 Institucionální pomoc týraným ženám

Jak jsem již několikrát výše uvedla, při partnerském násilí dochází k tomu, že je žena po všech stránkách vystavena extrémnímu tlaku. Pokud má někdy svou životní situaci zvládnout, nemůže na to být sama. Nejprve jí možná pomůže někdo z rodiny nebo přátel, ale jednoznačně nejlepší pomoc jí mohou poskytnout organizace pro pomoc obětem domácího násilí a násilí všeobecně.

Tyto organizace provozují poradenství a také tam dochází jiné ženy, které si v životě prošly stejným problémem. Oběť partnerského násilí tedy vidí, že není jediná, která takto trpěla, ale že v úplně stejné pozici byly stovky dalších. Mohou si pomoci vzájemně. Dále probíhají terapie. Provozují telefonické linky, které poskytují krizovou intervenci v akutních případech nebo působí jako nestranná osoba, které se může oběť svěřit, když už neví kudy kam. Nemusí se potom bát, že by vyšlo najevo, o koho se jedná, protože linky jsou samozřejmě anonymní, a pokud sama žena nebude chtít, nikdo se o ní a jejím příběhu nedoví. Jen se jí prostě uleví.

Díky tomu, že jsou tyto organizace v denodenním kontaktu s oběťmi partnerského násilí, umožňuje jim to provádět výzkumy, průzkumy a dokumentovat jednotlivé životní příběhy žen, které potom ve správných rukou slouží jako prevence týrání. To už se ale týká další kapitoly. V kapitole třetí budu přibližovat činnost těchto organizací a u několika vybraných se budu podrobněji zabývat jejich chodem.

3. 1 Seznam neziskových organizací pro pomoc obětem domácího násilí

V této kapitole se zabývám institucemi a organizacemi pro pomoc obětem domácího násilí. Nejprve ze všeho tedy uvádím seznam registrovaných organizací pro pomoc obětem domácího násilí. Tento seznam je dostupný ze stránek Ministerstva vnitra České Republiky²⁹. Dále je také doplněn z registru poskytovatelů sociálních služeb Ministerstva práce a sociálních věcí.³⁰

Organizace:

1. Bílý kruh bezpečí
nepřetržitá telefonická linka pro pomoc
obětem domácího násilí
Tel. 251 511 313
Email: bkb@bkb.cz
www.donalinka.cz
www.bkb.cz
www.domacinasili.cz

2. Krizové centrum RIAPS
NONATOP telefonická Linka důvěry
Tel. 222 586 768
Email: riaps@csspraha.cz
www.csspraha.cz/krizove-centrum-riaps.html

3. ROSA – centrum pro týrané a osamělé
ženy
Tel. 241 432 466, SOS tel. 602 246 102 (Po-
Pá 9-18h)
Email: info@rosa-os.cz
www.rosa-os.cz

4. ProFem, o.p.s.
Tel. 224 910 744
Email: info@profem.cz
www.profem.cz

5. ACORUS
Tel. 283 892 772
Email: info@acorus.cz
www.acorus.cz

6. Centrum nové naděje
Tel. 558 629 223
Email: cnn.lucie@atlas.cz
www.cnnfm.cz

---

²⁹ Neziskové organizace pro pomoc obětem domácího násilí [on line] [cit. 20. února 2010]: Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/docDetail.aspx?docid=10123&doctype=ART&>>

³⁰ Registr poskytovatelů sociálních služeb [on line] [cit. 20. února 2010]: Dostupné z: <http://iregistr.mpsv.cz/socreg/hledani_sluzby.do?SUBSESSION_ID=1301037589788_7>

7. Diakonie ČCE – středisko v Plzni
Tel. 377 220 795
Email: plzen@diakoniecce.cz
www.diakoniecce.cz

8. Persefona o.s.
tel.: 545 245 996, mobil: 737 834 345
Email: domacinasili@persefona.cz
www.persefona.cz

9. Česká katolická charita – projekt Magdala
Tel. 224 426 519
Email: praha@charita-adopce.cz
www.charita.cz

10. Diakonie ČCE – Středisko křesťanské pomoci v Praze
Tel. 222 520 589
Email: skp@diakoniecce.cz
www.skp.diakoniecce.cz

11. Slezská diakonie
Tel. 558 764 333
Email: ustredi@slezskadiakonie.cz
www.slezskadiakonie.cz

12. ADRA – pobočka v Hradci Králové
Tel. 257 090 640
Email: pyramidahk@adra.cz
www.adra.cz

13. Magdalenium o.s.
Provozovatelem Azylového domu Helena
Tel. 776 718 459
Email: magdalenium2@centrum.cz

KOORDONA

„Koalice neziskových organizací proti domácímu násilí“³¹

Sdružené organizace:

Občanská poradna Nymburk, o.s. - Centrum pro pomoc obětem, Arcidiecézní charita Praha - Projekt Magdala, proFem o.p.s. - konzultační středisko pro ženské projekty, ROSA - informační a poradenské centrum pro ženy - oběti domácího násilí, Psychosociální centrum Accurus - centrum pro pomoc obětem domácího násilí, o.s. ÉLEKTRA, Slezská diakonie - Poradna ELPIS, o.s. Magdalenium, Most k životu

Toto jsou organizace, které realizují pomoc obětem domácího násilí. Dále pak existuje po celé České Republice síť Linek důvěry, kam se mohou lidé obrátit z různých důvodů, a mimo jiné také s problémem partnerského násilí. Ale vzhledem k tomu, že to není jejich hlavní zaměření, jejich výčet neuvádím. Stejně tak je možné, že ženy trpící partnerským násilím

---

³¹ Koalice neziskových organizací proti domácímu násilí [on line] [cit. 20. února 2010]: Dostupné z: <<http://www.koordona.cz/>>

lím navštíví poradny pro ženy a dívky/pro rodinu, nebo Intervenční centra v okolí svého bydliště. Ze stejných důvodů jako u předešlých Linek důvěry, neuvádím výčet.

Chci se nadále věnovat bližšímu popisu vybraných dvou, pro mou práci, nejvýznamějších organizací.

3. 2 Občanské sdružení ROSA

Jako první organizaci, kterou chci blíže popsat, vybírám občanské sdružení ROSA. Pro mou práci je toto sdružení zásadní z několika důvodů. Mimo jiné proto, že se zaměřuje i na prevenci domácího násilí. Bojuje s týráním žen tím, že informuje a rozšiřuje povědomí široké veřejnosti o této problematice. Uveřejňuje veškeré výzkumy, průzkumy, statistiky a sondy, které provádějí se svými klientkami každý rok. Ženy, které s touto tíživou životní situací právě bojují, mají tak možnost podívat se, že jiné ženy byly schopny se jejich tyranům vymanit. Hlavně jim dává jistotu, že na řešení situace nejsou samy.

ROSA je nezisková organizace, která pomáhá týraným a osamělým ženám. Jak je uvedeno na internetových stránkách této instituce, přímo se zaměřují na pomoc ženám, obětem domácího násilí a jejich dětem a na prevenci tohoto jevu.

ROSA vznikla roku 1993. Od tohoto roku pomáhala ženám jako nadace, a to až do roku 1998, kdy se stala občanským sdružením. Poskytují komplexní pomoc ženám v tísní. Jako sociální službu poskytují odborné sociální poradenství, azylové ubytování (formou azylového domu s utajenou adresou), krizovou telefonickou linku a přímé internetové poradenství.³²

Odborné sociální poradenství

Informační a poradenské centrum ROSA se nachází na ulici Podolská 242/25 v Praze 4. Na tomto místě je realizována služba odborného sociálního poradenství, a to ve formě sociálně – právního poradenství, sociálně terapeutické poradenství a psychologickou pomocí. Cí-

---

³²Občanské sdružení ROSA [on line] [cit. 20. února 2010]: Dostupné z: <<http://www.rosa-os.cz/>>

lem je, aby se ženy lépe zorientovaly ve svých základních právech, dostaly potřebné informace k pochopení toho, jak je nutné nabrat odvalu a vymanit se z jejich obtížné životní situace. Ženy jsou zde podporovány a stimulovány k tomu, aby dokázaly řešit tuto situaci samostatně a bez budoucího opakování.³³

Azylové ubytování

ROSA provozuje také tuto službu, a to formou azylového domu s utajenou adresou. Kontaktní adresa se udává stejná jako adresa informačního a poradenského centra. Adresa není uvedena z pochopitelných důvodů, a to především z bezpečnosti žen, které tam žijí. Tato služba je poskytována právě ženám, obětem týrání a jejich dětem. Hlavním cílem je především jejich bezpečnost a také poskytnutí přístřeší v případě, že musely v rámci záchrany svého zdraví a života všechno opustit a nemají kam jít. Také když se bojí, že by je jejich partneři našli a znovu ublížili jim, nebo jejich dětem. Důležité je také poradenství, které je jim zde poskytováno, skupinové setkávání a snaha o to, aby se ženy dokázaly navrátit zpět do života bez opakovaného násilí.³⁴

Telefonická krizová pomoc

Občanské sdružení ROSA provozuje také SOS telefonickou linku na pevné lince 241 432 466 (po, út 9-18, st, čt 9-16, pá 9-14) a na mobilním telefonu 602 246 102 (po-pá 9-18). Kromě telefonické pomoci poskytují také okamžitou internetovou pomoc přes e-mail – poradna@rosa-os.cz. Dotazy, které přijdou na e-mail, jsou zodpovězeny nejpozději do 24 hodin. Telefonická krizová pomoc je poskytována bezplatně a ceny hovorů jsou účtovány dle běžného tarifu volajícího.³⁵

---

³³Občanské sdružení ROSA [on line] [cit. 20. února 2010]: Dostupné z: <<http://www.rosa-os.cz/o-nas/poradenstvi/>>

³⁴Občanské sdružení ROSA [on line] [cit. 20. února 2010]: Dostupné z: <<http://www.rosa-os.cz/o-nas/azylovym-domem/>>

³⁵Občanské sdružení ROSA [on line] [cit. 20. února 2010]: Dostupné z: <<http://www.rosa-os.cz/o-nas/telefonicka-krizova-pomoc/>>

3. 3 Občanské sdružení Bílý kruh bezpečí

Organizace Bílý kruh bezpečí vznikla 4. září 1991 a zaměřuje se na veškeré oběti a svědky trestných činů. Do této kategorie tedy samozřejmě patří i oběti domácího násilí, v našem případě týrané ženy. Jedná se o bezplatnou, diskrétní a v neposlední řadě především odbornou pomoc. Tato pomoc je poskytována týmem dobrovolných odborníků, mezi které patří psychologové, advokáti, lékaři, soudci, policisté, státní zástupci a sociální pracovníci. Kromě spolupráce s těmito odborníky probíhá ještě odborná spolupráce s dalšími neziskovými organizacemi a významnými nadacemi, aby poskytovaná pomoc byla co nejkomplexnější.

Bílý kruh bezpečí provozuje po celé České republice několik pracovišť. Většina z nich funguje v podobě poraden a to v Praze, Brně, Olomouci, Ostravě, Pardubicích, Plzni a Liberci. Přičemž v Ostravě je kromě poradny zřízeno také intervenční centrum a v Praze se nachází také centrála této organizace a DONA linky, na adrese U Trojice 2 v Praze 5.³⁶

DONA linka

DONA linka je telefonická linka pro oběti domácího násilí, která funguje non stop už od 11. září 2001. Za tuto dobu přijala více než 35.000 hovorů. Nepomáhá pouze obětem domácího násilí, ale také lidem, kteří jsou touto formou násilí ohroženi, dále odborníkům, kteří při své práci přicházejí do kontaktu s klienty ohroženými domácím násilím. DONA linka funguje na čísle 251 51 13 13.

Bílý kruh bezpečí informuje o problematice násilí. Velmi důležité je, že pracovníci tohoto občanského sdružení poskytují psychologickou a právní odbornou pomoc, a to na profesionální úrovni. Kromě všeho výše uvedeného se ještě Bílý kruh bezpečí snaží o prevenci domácího násilí, a to je zcela zásadní pro tuto bakalářskou práci.³⁷

---

³⁶Občanské sdružení Bílý kruh bezpečí [on line] [cit. 20. února 2010]: Dostupné z: < http://www.bkb.cz/redaction.php?action=showRedaction&id_categoryNode=341 >

³⁷ DONA linka [on line] [cit. 18. března 2010]: Dostupné z: < <http://www.donalinka.cz/index.php#>>

Shrnutí

Třetí kapitola měla za úkol podrobněji prozkoumat instituce, které se u nás v České Republice zabývají pomocí obětem domácího násilí. A z výše uvedených informací vyplývá, že se ženy v obtížné životní situaci mají kam obrátit. Máme čím dál více organizací, které se snaží pomáhat obětem násilí. Pro osamělé ženy, které vyhledají pomoc, je velikou útěchou, že na problém nejsou samy, a že existují odborníci i dobrovolníci, kterým nejsou jejich osudy lhostejné.

Kromě krizové a aktuální pomoci ženám v těchto náročných životních situacích působí organizace, jako je sdružení ROSA a Bílý kruh bezpečí, také preventivně a snaží se o předcházení těmto životním nesnázím. Není to snadné a je to rozhodně dlouhodobá záležitost. Ale po rozhovorech s odborníky jsem přesvědčena, že je to možné. Pokud preventivní kroky a informace zveřejňované těmito organizacemi pomohou zabránit utrpení alespoň jednoho člověka, je to úspěch, na kterém lze stavět další a další!

4 Problematika partnerského násilí ve výzkumných šetřeních

V této části práce je mým cílem podrobněji prozkoumat veřejně dostupné výzkumy a statistiky týkající se různých druhů týrání. Aby mohla být tato práce kompletní a mít vypovídající hodnotu o partnerském násilí, je potřeba zaměřit se právě na konkrétní alarmující čísla a procenta četnosti různých druhů násilí na ženách.

Tato kapitola bude rozdělena podle druhů týrání a ke každému z nich bude uvedena sociologická studie či šetření mezi oběťmi partnerského násilí. Informace jsou dostupné z webových stránek o.s. ROSA, zde jsou zveřejněny průzkumy mezi klientkami.

V každé části této kapitoly provedu srovnání zveřejněných výzkumů o.s. ROSA od roku 2006 po rok 2009 (poslední zveřejněná statistika). Postup při zpracování této kapitoly je velmi náročný. Musím nejprve detailně prozkoumat data získaná ve zveřejněných statistikách a podle toho se rozhodnout, které z faktorů bude nejzajímavější a nejpřínosnější sledovat. Dále nelze pouze vykopírovat čísla ze statistik do mé práce. Aby to dávalo nějaký smysl a bylo se v datech možné snadno zorientovat, každá část bude nadepsána rokem, ve kterém průzkum proběhl a celkovým počtem vzorku. Poté ručně vypíši konkrétní, mnou sledované a vybrané faktory, které chci do své práce zařadit a k nim uvedu procenta a také kolik žen tato procenta v daném roce konkrétně tvořila. Toto udělám v každém sledovaném roce. Poté výsledky zařadím do vytvořené přehledné tabulky, aby bylo na první pohled možné srovnání. Dále ještě celé srovnání shrnu slovně a pokusím se vysledovat nějakou jasnou závislost či nezávislost. Takto si budu počínat v každé části této kapitoly, tedy u každého druhu týrání. Nebudou uvedeny pouze srovnání u sociální izolace, která je ve statistikách o.s. ROSA zařazena k psychickému týrání. Nicméně v podkapitole týkající se psychického týrání se budu zajímat mimo jiné také o čísla související se sociální izolací žen.

4. 1 Fyzické týrání

Jako první, než přistoupím ke srovnání statistik zpracovaných o.s. ROSA, je potřeba také zmínit reprezentativní výzkum násilí na ženách, který proběhl v roce 2003 v rámci Mezinárodního výzkumu násilí na ženách. Tento výzkum provedl Sociologický ústav AV ČR a Filozofická fakulta UK v Praze. Podle výsledků výzkumu, jehož vzorek tvořilo 1980 žen starších 18 let, bylo zjištěno, že 38% žen v České republice zažilo v průběhu svého života alespoň některou z forem násilí ze strany svého protějšku (současného nebo bývalého manžela / přítele). V tomto případě mezi nejčastěji uváděné typy násilného chování patřily facky, kopání, kousání, úder pěstí, vyhrožování fyzickým ublížením, osahávání, strkání, pevné sevření, kroucení rukou, tahání za vlasy.³⁸

Zde jsou výsledky statistického šetření u klientek o.s. ROSA **za rok 2006**. Vzorek tvořilo 200 klientek. Toto jsou konkrétní formy fyzického násilí sledované pro srovnání:

Fyzicky týráno bylo celkem: 88 % (176 žen)

Fackování: 57 % (114 žen)

Bití a rány pěstmi: 48,5 % (97 žen)

Sražení, pád, prohození: 35,5 % (71 žen)

Bití do hlavy a obličeje, hlavou o zeď či nábytek: 24 % (48 žen)

Škracení: 25 % (50 žen)

Kopání: 23,5 % (47 žen)

Bití v těhotenství: 15,5% (31 žen)³⁹

V roce 2007 tvořilo vzorek 194 klientek.

Fyzicky týráno bylo celkem: 89 % (173 žen)

Fackování: 58 % (112 žen)

Bití a rány pěstmi: 48 % (93 žen)

Sražení, pád, prohození: 36,5 % (71 žen)

Bití do hlavy a obličeje, hlavou o zeď či nábytek: 29 % (57 žen)

---

³⁸ srov. PELIKÁNOVÁ, S., (ed.), *Sociologické studie*, Praha, 2003. s. 142

³⁹ Sociologická sonda [on line] [cit. 28. únor 2011] Dostupné z: < http://www.rosa-cz.cz/fileadmin/rosa/ROSA_statistika_za_2006.pdf>

Škrčení: 37 % (72 žen)
Kopání: 24 % (47 žen)
Bití v těhotenství: 14 % (27 žen)⁴⁰

V roce 2008 tvořilo vzorek 196 klientek.

Fyzicky týráno bylo celkem: 81,1% (159 žen)
Fackování: 42,3 % (83 žen)
Bití a rány pěstmi: 40,8 % (80 žen)
Sražení, pád, prohození: 33,2 % (65 žen)
Bití do hlavy a obličeje, hlavou o zeď či nábytek: 16,3 % (32 žen)
Škrčení: 34,2 % (67 žen)
Kopání: 15,8 % (31 žen)
Bití v těhotenství: 16,8 % (33 žen)⁴¹

V roce 2009 tvořilo vzorek 206 klientek.

Fyzicky týráno bylo celkem: 86 % (177 žen)
Fackování: 40,3 % (83 žen)
Bití a rány pěstmi: 39,3 % (81 žen)
Sražení, pád, prohození: 25% (51 žen)
Bití do hlavy a obličeje, hlavou o zeď či nábytek: 18,4 % (38 žen)
Škrčení: 30 % (62 žen)
Kopání: 23,3 % (48 žen)
Bití v těhotenství: 17 % (35 žen)⁴²

---

⁴⁰ Sociologická sonda [on line] [cit. 28. únor 2011] Dostupné z: < http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/statistika_ROSA_za_2007.pdf>

⁴¹ Sociologická sonda [on line] [cit. 28. únor 2011] Dostupné z: < http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/statistika_ROSA_za_2008_verze_10062009.pdf>

⁴² Sociologická sonda [on line] [cit. 28. únor 2011] Dostupné z: < http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/statistika_ROSA_za_2009.pdf>

Tabulka 1 Shrnutí fyzické násilí

Rok	Celkem	Facky	Pěsti	Sražení	Bití do hlavy	Škrčení	Kopání	Bití v těhotenství
2006	88 %	57 %	48,5 %	35,5 %	24 %	25 %	23,5 %	15,5 %
2007	89 %	58 %	48 %	36,5 %	29 %	37 %	24 %	14 %
2008	81,1 %	42,3 %	40,8 %	33,2 %	16,3 %	34,2 %	15,8 %	16,8 %
2009	86 %	40,3 %	39,3 %	25 %	18,4 %	30 %	23,3 %	17 %

Z tohoto srovnání vyplývá že v roce 2008 došlo k poklesu počtu fyzicky týraných klientek o.s. ROSA. Pokles ale nemusí nutně znamenat, že v roce 2008 došlo k celkovému poklesu týraných žen, ale pouze těch, které vyhledaly pomoc. Ve stejném roce došlo oproti předchozím létům například ke zvýšení počtu žen týraných v těhotenství. Nárůst žen týraných v těhotenství činil zhruba 3%, což je vysoké číslo vzhledem k celkovému počtu týraných žen. Jen tato skutečnost sama o sobě je alarmující. Pachatelé jsou stále surovější a bezcitnější. O to více je důležité zabývat se tím, zda je možné, aby žena takového násilníka včas rozpoznala a byla schopna tento rizikový vztah ukončit a osamostatnit se.

4. 2 Psychické týrání

Nyní prozkoumám konkrétní čísla v oblasti psychického násilí na klientkách o.s. ROSA. Budu opět srovnávat roky 2006 - 2009. A v těchto letech, bohužel stejně jako v předchozích (2003, 2004, 2005) se ukazuje, že psychicky týráno bylo 100 % žen, se kterými byla provedena sociologická sonda.

Výsledky konkrétních forem psychického násilí **za rok 2006.** (vzorek 200 klientek o.s. ROSA)

Ponižování: 95 % (190 žen)

Vydírání, zastrašování: 65,5 % (131 žen)

Výhrůžky zabitím: 51,5 % (103 žen)
Nadávky, vulgarismy: 77,5 % (155 žen)
Kontrola, zákazy: 59,5 % (119 žen)
Omezování, izolace: 39 % (78 žen)⁴³

Rok 2007. (Vzorek - 194 klientek o.s. ROSA)

Ponižování: 100 % (194 žen)
Vydírání, zastrašování: 82 % (159 žen)
Výhrůžky zabitím: 54 % (105 žen)
Nadávky, vulgarismy: 82 % (159 žen)
Kontrola, zákazy: 76 % (147 žen)
Omezování, izolace: 52 % (100 žen)⁴⁴

Rok 2008. (Vzorek - 196 klientek o.s. ROSA)

Ponižování: 96,4 % (189 žen)
Vydírání, zastrašování: 71,9 % (141 žen)
Výhrůžky zabitím: 45,4 % (89 žen)
Nadávky, vulgarismy: 74,5 % (146 žen)
Kontrola, zákazy: 80,6 % (158 žen)
Omezování, izolace: 52,6 % (103 žen)⁴⁵

Rok 2009. (Vzorek - 206 klientek o.s. ROSA)

Ponižování: 96,6 % (199 žen)
Vydírání, zastrašování: 96 % (197 žen)
Výhrůžky zabitím: 42 % (87 žen)
Nadávky, vulgarismy: 71 % (147 žen)
Kontrola, zákazy: 67 % (138 žen)

---

⁴³ Sociologická sonda [on line] [cit. 28. únor 2011] Dostupné z: < http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/ROSA_statistika_za_2006.pdf>

⁴⁴ Sociologická sonda [on line] [cit. 28. únor 2011] Dostupné z: < http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/statistika_ROSA_za_2007.pdf>

⁴⁵ Sociologická sonda [on line] [cit. 28. únor 2011] Dostupné z: < http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/statistika_ROSA_za_2008_verze_10062009.pdf>

Omezování, izolace: 47 % (97 žen)⁴⁶

Tabulka 2 Shrnutí psychické násilí

Rok	Celkem	Ponižování	Vydírání	Výhrůžky smrtí	Nadávky	Kontrola, zákazy	Izolace
2006	100 %	95 %	65,5 %	51,5 %	77,5 %	59,5 %	39 %
2007	100 %	100 %	82 %	54 %	82 %	76 %	52 %
2008	100 %	96,4 %	71,9 %	45,4 %	74,5 %	80,6 %	52,6 %
2009	100 %	96,6 %	96 %	42 %	71 %	67 %	47 %

Co se týče srovnání četnosti určitých vybraných forem psychického týrání je nutné říci, že čísla jsou ve všech případech extrémně vysoká. Kolísání procent případů různých forem psychického týrání je natolik nepravidelné, že v něm nemohu nalézt nějakou souvislost, nebo z něj vyvodit nějaký jednoznačný závěr. Nejvýše se pohybuje údaj o ponižování žen, který je vždy okolo 100% případů, v rozmezí 95 - 100%. Zajímavý je také pokles výhrůžkami zabítím, který byl nejvyšší v roce 2007 - 54% a poklesl až na 42% v roce 2009. Velmi vysoká jsou také čísla týkající se kontroly, zákazů a izolace žen, což dokazuje, že jsou ženy opravdu manipulovány a drženy stranou od lidí, kteří by jim mohli pomoci.

4. 3 Sexuální násilí

Informace o sexuálním násilí nejsou ve statistikách o. s. ROSA až tak podrobně zpracovány, jako předchozí dvě části, ale to neznamená, že není nutné se jim také věnovat. Formy sexuálního násilí nebudou tak četné. Bude se jednat o tři faktory sledované o. s. ROSA.

⁴⁶ Sociologická sonda [on line] [cit. 28. únor 2011] Dostupné z: < http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/statistika_ROSA_za_2009.pdf>

Rok 2006. (vzorek 200 klientek o.s. ROSA)

Sexuální násilí ve vztahu zažilo celkově: 47 % (94 žen)

Vynucený sex: 40 % (80 žen)

Nepříjemné sexuální praktiky: 23,5 % (47 žen)

Znásilnění: 7 % (14 žen)⁴⁷

Rok 2007. (vzorek 194 klientek o.s. ROSA)

Sexuální násilí ve vztahu zažilo celkově: 48,5 % (94 žen)

Vynucený sex: 44,5 % (86 žen)

Nepříjemné sexuální praktiky: 17,5 % (34 žen)

Znásilnění: 10,3 % (20 žen)⁴⁸

Rok 2008. (vzorek 196 klientek o.s. ROSA)

Sexuální násilí ve vztahu zažilo celkově: 44,4 % (87 žen)

Vynucený sex: 38,8 % (76 žen)

Nepříjemné sexuální praktiky: 16,8 % (33 žen)

Znásilnění: 11,7 % (23 žen)⁴⁹

Rok 2009. (vzorek 206 klientek o.s. ROSA)

Sexuální násilí ve vztahu zažilo celkově: 49 % (101 žen)

Vynucený sex: 39,3 % (81 žen)

Nepříjemné sexuální praktiky: 25,2 % (52 žen)

Znásilnění: 10,7 % (22 žen)⁵⁰

---

⁴⁷ Sociologická sonda [on line] [cit. 28. únor 2011] Dostupné z: < http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/ROSA_statistika_za_2006.pdf>

⁴⁸ Sociologická sonda [on line] [cit. 28. únor 2011] Dostupné z: < http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/statistika_ROSA_za_2007.pdf>

⁴⁹ Sociologická sonda [on line] [cit. 28. únor 2011] Dostupné z: < http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/statistika_ROSA_za_2008_verze_10062009.pdf>

⁵⁰ Sociologická sonda [on line] [cit. 28. únor 2011] Dostupné z: < http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/statistika_ROSA_za_2009.pdf>

Tabulka 3 Shrnutí sexuální násilí

Rok	Celkem	Vynucený sex	Nepříjemné sexuální praktiky	Znásilnění
2006	47 %	40 %	23,5 %	7 %
2007	48,5 %	44,5 %	17,5 %	10,3 %
2008	44,4 %	38,8 %	16,8 %	11,7 %
2009	49 %	39,3 %	25,2 %	10,7 %

K sexuálnímu násilí lze tedy říci, že zhruba polovina všech žen ve vztahu týraných zažila také sexuální týrání. Toto číslo se ve vybraných letech pohybuje vždy zhruba okolo 50 %. Všechna čísla se opět jako v předešlých částech této kapitoly pohybují v nepravidelných kolísáních. U jednoho čísla ovšem v roce 2009 došlo k patrnému nárůstu. Oproti předešlým létům se významně zvýšilo procento žen, které bylo nuceno k nepříjemným sexuálním praktikám. K nejčastějšímu druhu sexuálního násilí dle výsledků patří vynucený sexuální styk, a to nejvíce v roce 2007, konkrétně 44,5 %. Ze srovnání ale nelze jasně říci, zda dochází k poklesu či nárůstu některé formy sexuálního násilí na ženách a to ani obecně.

4. 4 Ekonomická kontrola

Jako poslední sledovaný druh týrání je ve statistikách o.s. ROSA sledována ekonomická kontrola. Ta, jak již bylo dříve řečeno, umožňuje mužům společně s psychickým týráním a sociální izolací naprosto ovládnout partnerku a mít nad ní nejen ekonomickou kontrolu. Sleduji opět několik vybraných faktorů v ekonomické kontrole v letech 2006 - 2009.

Rok 2006. (vzorek 200 klientek o.s. ROSA)

Ekonomickou kontrolu celkem zažilo: 72,5 % (145 žen)

Muž nedává žádné finance: 14,5 % (29 žen)

Málo peněz kontrola prostředků: 52 % (104 žen)

Prosit i o malé částky peněz: 10 % (20 žen)

Zákaz pracovat: 18,5 % (37 žen)⁵¹

Rok 2007. (vzorek 194 klientek o.s. ROSA)

Ekonomickou kontrolu celkem zažilo: 52 % (101 žen)

Muž nedává žádné finance: 16 % (31 žen)

Málo peněz kontrola prostředků: 36,6 % (71 žen)

Prosit i o malé částky peněz: 9 % (17 žen)

Zákaz pracovat: 8 % (16 žen)⁵²

Rok 2008. (vzorek 196 klientek o.s. ROSA)

Ekonomickou kontrolu celkem zažilo: 53,6 % (105 žen)

Muž nedává žádné finance: 23 % (45 žen)

Málo peněz kontrola prostředků: 27 % (53 žen)

Prosit i o malé částky peněz: 10,7 % (21 žen)

Zákaz pracovat: 1,5 % (3 ženy)⁵³

Rok 2009. (vzorek 206 klientek o.s. ROSA)

Ekonomickou kontrolu celkem zažilo: 50,5 % (104 žen)

Muž nedává žádné finance: 21,4 % (44 žen)

Málo peněz kontrola prostředků: 25,7 % (53 žen)

Prosit i o malé částky peněz: 9,7 % (20 žen)

Zákaz pracovat: 5,8 % (12 žen)⁵⁴

---

⁵¹ Sociologická sonda [on line] [cit. 28. únor 2011] Dostupné z: < http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/ROSA_statistika_za_2006.pdf>

⁵² Sociologická sonda [on line] [cit. 28. únor 2011] Dostupné z: < http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/statistika_ROSA_za_2007.pdf>

⁵³ Sociologická sonda [on line] [cit. 28. únor 2011] Dostupné z: < http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/statistika_ROSA_za_2008_verze_10062009.pdf>

⁵⁴ Sociologická sonda [on line] [cit. 28. únor 2011] Dostupné z: < http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/statistika_ROSA_za_2009.pdf>

Tabulka 4 shrnutí ekonomická kontrola

Rok	Celkem	Žádné finance	Málo peněz	Prosba i o malé částky	Zákaz pracovat
2006	72,5 %	14,5 %	52 %	10 %	18,5 %
2007	52 %	16 %	36,6 %	9 %	8 %
2008	53,6 %	23 %	27 %	10,7 %	1,5 %
2009	50,5 %	21,4 %	25,7 %	9,7 %	5,8 %

Ve výsledcích srovnání statistik sledující ekonomickou kontrolu žen nacházím jistou pravidelnost. A to konkrétně v celkovém počtu žen, které v týrání zažijí také ekonomickou kontrolu došlo k jasnému poklesu a to dokonce o 22 %. Tento pokles byl největší mezi léty 2006 a 2007, poté se již drží toto číslo okolo 50 %. Dalším zajímavým údajem byl velmi výrazný pokles žen, které měly zakázáno pracovat a to z 18,5 % v roce 2006 až na 1,5 % v roce 2008. Zde se domnívám, že situace souvisela s vrcholící celosvětovou finanční krizí. Muži zřejmě ženám umožnili pracovat, aby tak i sobě zajistily finanční jistotu. V roce 2009 se nicméně toto číslo již opět zvedá a zakázáno pracovat má již téměř 6 % žen. Opačný vývoj, a to zvyšující se, má údaj o mužích, kteří nedávají žádné peníze na domácnost. Toto číslo se od roku 2006 zvýšilo ze 14,5 % na 21,4 % v roce 2009. Dá se tedy říci, že i přes celkový pokles žen, které jsou ekonomicky týrány nedochází k celkovým pozitivním poklesům ve všech faktorech.

Shrnutí

Ve čtvrté kapitole jsem se zabývala podrobným srovnáváním vybraných faktorů určitých druhů týrání. Z výsledků kromě jemných nuancí nevyplývají žádné jednoznačné pozitivní výsledky, ze kterých by vyplývalo, že došlo v posledních letech ke zlepšení situace v partnerském násilí. Bohužel jsou čísla extrémně vysoká, a to zejména v psychickém týrání, kde se každý rok (2003 - 2009) potvrzuje 100 % žen týraných ve vztahu psychicky. Nejen toto číslo je abnormálně vysoké. Veškeré údaje zjištěné v oblasti fyzického násilí jsou zarážející a od-

strašující. Celkově bylo týráno fyzicky v těchto letech mezi 81 % - 89 %, což je také velice vysoké číslo, když uvážíme konkrétní fyzické násilí, které bylo na ženách uplatňováno. Kdy kromě fackování, kopanců a ran do hlavy bylo mnoho žen (průměrně 15,5 %) bito v těhotenství.

Obecně lze pouze říci, že všechny výsledky jsou zarážející a příliš vysoké. Je opravdu potřeba zaměřit se na prevenci tohoto jevu. Pokusit se zvyšovat informovanost a povědomí široké veřejnosti a zasadit se o včasné rozpoznání a potrestání pachatelů. Především tak, aby byly tresty odpovídající a odstrašující!

5 Rozhovory

Přes mé prvotní nadšení, jsem si neuvědomila, jak bude náročné obstarat si informace k této části práce. Zvolila jsem zde jako praktickou činnost získání rozhovorů s lidmi, jejichž názor je pro mou práci zcela zásadní. Jednoho odborníka na tematiku partnerského násilí, který pracuje přímo s týranými oběťmi. Jelikož studuji obor pedagogika - sociální práce, tak jsem zvolila jako nejvhodnější variantu rozhovor se sociální pracovníci. Na ni jsou směřovány dotazy stran její práce s oběťmi násilí a hlavně na její vlastní názory v této oblasti, protože ty jsou pro mne nejcennější.

Druhý rozhovor byl v mnoha směrech ještě náročnější. A to hlavně proto, že jsem pro něj získala ženu, která partnerské násilí prožívala v manželství a byla ochotna se mi svěřit. Dělat rozhovor se ženou, která prošla mnoha útrapami a překonala je, bylo asi nejsilnějším zážitkem v této práci. Bylo na jednu stranu bolestné jít rány, na které se snažila zapomenout, ale na druhou stranu radostné, že dokázala vlastními silami celou situaci překonat a našla v sobě sílu manžela opustit a začít žít život podle sebe. Zde bylo samozřejmě postupováno anonymně, a proto nebudu sdělovat o koho se jedná. Některé informace byly natolik intimní, že si je nepřála zveřejnit, ale pro mne je to obrovský přínos, za který jí tímto děkuji. Na ni jsou směřovány otázky o délce vztahu, prvním projevu násilné povahy partnera a čeho si všimát, když se nechceme ocitnout na jejím místě.

5.1 Rozhovor s odborníkem na danou tematiku

V následujícím rozhovoru se budete moci dočíst informace a názory odbornice, která pracuje, jak sama uvedla, denně s oběťmi partnerského násilí. Je jí sociální pracovníce Mgr. Eva Procházková, která pracuje v intervenčním centru střediska sociální prevence v Olomouci Na Vozovce. Získat pro rozhovor člověka tak moc vytíženého, byla jedna z nejsložitějších činností v obstarání informací do této práce. Nejprve bylo potřeba zjistit, kdo by mi byl vůbec ochoten na nějaké otázky odpovědět. Kontaktovala jsem tedy o.s. ROSA a Bílý kruh bezpečí a v obou zmíněných organizacích mi sdělili, že takové informace neposkytují a odkázali mne na internetové stránky www.domacinasili.cz, kde jsou uvedeny právě kontaktní údaje na intervenční centra. Vyhledala jsem tedy vhodný kontakt na paní Mgr. Procházkovou, která byla velmi ochotná a okamžitě mi odpověděla, že je možné se sejít a promluvit si o tom, co bych

potřebovala vědět. Poté jsem si s paní magistrou telefonicky sjednala osobní schůzku přímo v intervenčním centru. Zde jsme se asi hodinu věnovaly danému tématu spíše neformálně. V průběhu našeho rozhovoru jsem jí nastínila, o jaké otázky se jedná, proč jsou pro mě důležité, a také jsem jí sdělila mou motivaci k psaní práce na toto téma. Poté jsme se domluvily, že vytvořím konkrétní strukturovaný rozhovor, který jí pošlu na e-mail a ona jej touto cestou, vzhledem ke své pracovní vytíženosti, zodpoví.

Rozhovor 1 - Sociální pracovnice

1. Jak dlouho již pracujete na své pozici v Intervenčním centru - středisku sociální prevence?

- 1,5 roku

2. Jak často se při své práci setkáváte s oběťmi partnerského násilí?

- denně

3. Pokud má člověk podezření, že jeho blízký trpí partnerským násilím, jak by měl nejlépe postupovat?

- Zachránce se může obrátit s žádostí o informace na nejbližší intervenční centrum a tyto informace a kontakty může zprostředkovat osobě ohrožené domácím násilím. Záleží však pouze na ohrožené osobě, zda pomoc posléze vyhledá, či nikoliv.

4. Jak může podle Vás okolí oběti partnerského násilí nejlépe pomoci?

- Zachování sociálních kontaktů a podpora nejbližšího okolí je pro ohroženou osobu velmi důležitá. Zachránce pomůže ohrožené osobě už tím, že při ní zůstává. Může jí získat a posléze zprostředkovat informace o institucích pomáhajících osobám ohrožených domácím násilím, či je do takové instituce doprovodit.

5. Co je prvním krokem v odborné pomoci této oběti?

- Prvním krokem je nabídnutí sociální služby intervenčního centra. Klientka je seznámena s posláním a cílem služby. Je seznámena také s tím, co tato služba obsahuje a komu je tato služba určena.

6. Popište prosím ve stručných bodech, jak probíhá dlouhodobá pomoc oběti partnerského násilí.

- seznámení se službou intervenčního centra, uzavření dohody o poskytování dané služby
- mapování historie domácího násilí, stanovení rizika budoucího vývoje domácího násilí prostřednictvím metody SARA DN (Česká verze Spousal Assault Risk Assessment)
- individuální plánování v souladu s potřebami, možnostmi a osobními cíly klienta
- v návaznosti na individuální plánování je klientovi poskytováno: krizová intervence, sociální poradenství, právní poradenství – včetně vypracování a podání právních návrhů vedoucích k vyřešení situace klienta, emocionální podpora, psychologická pomoc, komunikace s dalšími institucemi ve věci klientů, telefonická pomoc

7. Myslíte si, že je možná prevence partnerského násilí (jestliže ano, jaká cesta je podle Vás nejvhodnější?)

- výchova ke zdravému partnerství a rodičovství
- odpovědný přístup k výběru partnera
- osvěta – přednášky o domácím násilí pro širokou veřejnost (zejména pro rizikové skupiny obyvatel – seniory, matky na rodičovské dovolené ...)

8. Myslíte si, že je vhodné v rámci prevence informovat o partnerském násilí už na základních školách? (pokud ano, proč?)

- ano viz výchova ke zdravému partnerství a rodičovství (by mohla potažmo vést i k odpovědnému přístupu ve výběru partnera)

9. Jako Středisko sociální prevence se snažíte působit i v oblasti prevence partnerského násilí? Jak?

- zejména přednáškovou činností na středních, vyšších odborných a vysokých školách, ve sdělovacích prostředcích, přednáškovou činností v klubech seniorů a mateřských centrech apod. (dny otevřených dveří, den otevřených uší, prezentace na konferencích...)

10. Myslíte si, že je žena schopna násilnického partnera rozpoznat již v počátku vztahu? (dle jakých indicií a projevů ?)

- varovným signálem může být způsob komunikace partnera (snaha mít vždy poslední slovo, reakce fackou, časté obviňování, žádná sebereflexe), asociální jednání na veřejnosti, chro-

nická žárlivost, výbušnost, majetnickost, snaha omezovat kontakty partnerky s rodinou či přáteli na minimum apod.

11. Myslíte si, že jsou určité typy žen, které násilnické partnery “přitahují”, nebo že se to může stát úplně komukoli? (zdůvodněte prosím Váš názor)

- Myslím si, že stát se to může komukoli, nicméně jsou typy žen, které si opakovaně vybírají partnery s násilnou povahou. Může to být např. rodinnými vzory (násilí v původní rodině – pak jim dlouho takové chování připadá „normální“).

5.2 Rozhovor s obětí partnerského násilí

Tuto část páté kapitoly tvoří rozhovor se ženou, která žila v partnerském vztahu, společné domácnosti a v manželství s mužem, který jí zhruba 21 let týral. Takto nečinil soustavně každý den, nebo měsíc - byla období klidu, kdy žili partneři v příjemném soužití, většinou následovala po nějakém konfliktu, který byl řešen fyzickým násilím nebo psychickým terorem.

S žádostí o možný kontakt na ženy - oběti partnerského násilí, jsem se obrátila na výše zmíněné významné organizace (o.s. ROSA, Bílý kruh bezpečí) a také na intervenční centrum, kde jsem prováděla rozhovor se sociální pracovníci. Všude mi bylo sděleno, že není možné zprostředkovat kontakt s těmito ženami, a že nemá smysl se o to pokoušet. Byla jsem z toho velmi zklamaná, není mi totiž jasné, kde má student přijít do kontaktu s realitou, když se chce zabývat právě mnou zvoleným tématem! Musela jsem tedy přistoupit k vlastním kontaktům, které jsem chtěla původně ze své práce vynechat. Oslovila jsem ženu, která byla ochotná mi odpovědět na otázky a vrátit se tak k událostem, které prožila.

Tato žena je mou blízkou přítelkyní, respektuji ji a jsem velice hrdá, že dokázala tohoto muže po tolika letech opustit, dát se rozvést a začít žít svůj život po boku člověka, který jí respektuje.

Rozhovor 2 - Oběť partnerského násilí

1. Kolik je Vám v současné době let ?

- Je mi 46 let.

2. Jste v současné době v partnerském vztahu/vdaná?

- Ano mám přítele, vdaná nejsem, jsem rozvedená.

3. V kolika letech jste poznala svého bývalého manžela?

- Bylo mi 20 let, když jsme se poznali.

4. Za jak dlouhou dobu poté, co jste se poznali, jste zpozorovala nějaké náznaky jeho násilné povahy?

- Bylo to asi 1 rok poté.

5. Jak dlouho jste byli ve vztahu, když Vám poprvé ublížil - a to ať už psychicky (nějakou nadávkou, urážkou, ponižováním...) nebo fyzicky ?

- Trvalo to 1 rok a 3 měsíce, ublížil mi fyzicky.

6. Máte s bývalým manželem nějaké potomky?

- Ano

7. Jak dlouho celkově trval Váš vztah s bývalým manželem?

- Trval 22 let.

8. Pokusila jste se ho někdy opustit? (Kolikrát zhruba)

- Ano, pokusila jsem se o to asi 7 x.

9. Tento rozhovor má za úkol zjistit, co by dnes změnilo Vaši situaci a přimělo Vás opustit manžela dříve?

- Nevím.

10. Co, nebo kdo by Vám nejlépe pomohl opustit manžela dříve?

- Možná vztah s jiným mužem, pokud bych to přežila. *(Kdyby se o tom její manžel dozvěděl, tak by vzhledem ke své extrémní žárlivosti určitě ženu fyzicky napadl. Ona je dokonce přesvědčena, že následky by mohly být fatální.)*

11. Snažila jste se někdy kontaktovat organizaci pro pomoc obětem domácího násilí?

- Ne. *(Snažila se své problémy zvládat sama a nechtěla se svěřovat nikomu cizímu.)*

12. Co bylo tím finálním impulzem, že jste se definitivně rozhodla vztah s manželem ukončit?

- Zjištění, že takovýto člověk se přes veškerou snahu nezmění a nastalé situace bude řešit neustále stejným způsobem.

13. Čeho by si podle Vás měly jiné ženy a dívky na svých partnerech všímat, co by mohlo být náповědou jejich násilnických sklonů? (dle Vaší zkušenosti)

- Chování k partnerce, k okolí, chování pod vlivem alkoholu, jeho vztah k rodičům a chování jeho rodičů mezi sebou. Jenže když je člověk zamilovaný, tak nic z toho nevidí, a i když třeba vidí, tak se ho ještě snaží omlouvat. A rada? První facka se dá ustát, pokud se toho co udělal sám zalekne a víckrát se to nebude opakovat, ale podruhé “vzít nohy na ramena” a utíkat co nejrychleji pryč!

Shrnutí

Kapitola tvořená rozhovory pro mne byla z praktického hlediska velice přínosná. Ujasnila jsem si, jak by mohla probíhat prevence tohoto jevu, jak mohou ženy ovlivnit výběr partnera, a že je možné se tyranovi vzepřít. Cennou zkušeností bylo získat informace, připravit rozhovor, volit vhodné otázky i neformální a intimní sdělení řečená mimo oficiální strukturu rozhovorů

6 Prevence týrání žen

Nejdůležitější otázkou, kterou si je nezbytné v této práci položit, je zda je možné jakýmkoliv způsobem předejít násilí, které je pácháno mužem na své partnerce. Jakým způsobem by se dalo docílit včasného uvědomění, že její druh je násilník, cholerik či sadista? A v neposlední řadě, pokud si to žena uvědomí zavčasu, bude schopna takového muže opustit? Většina lidí by na poslední položenou otázku odpověděla, že jistě. Bohužel zkušenosti jsou takové, že ať už ženy o svém partnerovi či manželovi zjistí jeho agresivitu dříve nebo později, velká část z nich s nimi zůstává, a to i v řádech desetiletí.

Z teorie ovšem vychází, že nejsilnějším prostředkem prevence jakéhokoliv nežádoucího jevu je vždy dostatečná informovanost. Což potvrzuje následující odstavec.

V publikaci amerického autora, lékaře Arnona Bentovima se uvádí: "...výsledky opakovaného vyšetřování amerických rodin, provedené Straussem a Gellesem v roce 1985, a to stejným způsobem jako v roce 1975. Z těchto výsledků vyplývá, že v roce 1985 byl zaznamenán čtyřicetiprocentní pokles počtu případů násilí na dětech. Stejná výzkumná skupina došla k závěru, že se během tohoto období snížil i počet případů násilí mužů na ženách. Výsledky těchto výzkumů a uvedené změny byly vysvětlovány tak, že média pravděpodobně vzbudila pozornost a ovlivnila postoje veřejnosti k tomuto problému. Zároveň dokázala přesvědčit veřejnost o tom, že je třeba týrání či zneužívání oznamovat. Změna chování některých lidí mohla být také důsledkem jejich strachu z odhalení."⁵⁵

Z výše uvedených informací se domnívám, že včasná informovanost žen a jejich okolí může zabránit jejich týrání. Tento způsob prevence je jistě účinný, ale jsem přesvědčena, že ještě mnohem účinnější je včasná informovanost v podobě celoživotního přísunu informací v této oblasti. To by dle mého názoru mělo začít již na základních školách. Pokud si již od dětství s sebou poneseme znalost pojmu partnerské a domácí násilí a postupně se budeme vzdělávat více a podrobněji, je to cesta k včasné prevenci násilí.

---

⁵⁵ BENTOVIM, A., *Týrání a sexuální zneužívání v rodinách*. Praha: Grada Publishing 1998, s. 34

6. 1 Pedagogický aspekt

Jak jsem již výše nastínila, jsem přesvědčena, že mnoha případům partnerského násilí by mohla předejít včasná informovanost o této problematice.

Navrhovala bych vytvoření preventivního programu pro základní a střední školy, jehož hlavním tématem by bylo právě partnerské a domácí násilí. Tuto teoretickou možnost jsem konzultovala se školním metodikem prevence základní školy Komenium a bylo mi sděleno, že to není nic nereálného. Vzhledem k tomu, že si školy své preventivní programy vytváří samy podle toho, co je v současné době pro jejich žáky nejaktuálnější, není nikdy vyloučena právě mnou zvolená tematika. Jakmile by byly v preventivním programu zakotveny také otázky ohledně partnerského násilí, viděla bych konkrétní práci se žáky asi takto. Z řad studentů vyšších ročníků dané školy bych vybrala několik (asi 7 - 10) jedinců, kteří by prošli podobným školením, jako procházejí například PEER aktivisté, a ti by následně ve spolupráci s třídními učiteli pořádali po škole besedy o partnerském násilí. Při besedách by byly uplatňovány jak metody komunikativní - slovní i písemné, také pozorování dokumentárních pořadů, případně rozhovory s odborníkem z praxe. Každá vybraná třída by absolvovala besedu třikrát, přičemž v první části by proběhlo seznámení s tematikou, diskuze o problematice, zda se již žáci s něčím podobným setkali, zda vědí, co to znamená, a jaké jsou jejich názory na tuto oblast. Ve druhé části by měli možnost shlédnout vybrané dokumentární snímky o partnerském násilí a promluvit si s přizvaným odborníkem. Dále bych navrhovala v této části nácvik různých situací. Například jak reagovat pokud jsem jako dítě svědkem násilí (ne třeba přímo domácího, ale jako kolemjdoucí na ulici, v městské hromadné dopravě...). (Toto by se aplikovalo až u vyšších ročníků základní školy a na středních školách.) A v poslední části by proběhla evaluace programu a to dotazníkem, který by měl za úkol zjistit, co z dané oblasti si žáci zapamatovali, zda se přiučili něčemu novému apod. Tímto způsobem bychom se mohli pokusit o působení na povědomí lidí již od jejich školního věku. Jsem přesvědčena, že by to mohlo vést u mnohých právě ke zdravému partnerství a rodičovství, především co se týče výběru partnera a znaků, kterých si všimnout jako varovných signálů před násilím.

Je jasné, že preventivní program v této oblasti není tak snadné vytvořit. Není ani možné dokonale ho popsat na jedné stránce. To není mým cílem. Já chci pouze nastínit to, co považuji za nutnou prevenci partnerského násilí. Proto jsem se pokusila vybrat pouze nejdůležitější body tohoto programu. A je dle mého názoru otázkou času, kdy základní a střední školy

přistoupí k podrobnějšímu informování o této problematice. Ať už formou preventivních programů nebo několika vybraných přednášek v rodinné výchově, či například zařazením do učiva sexuální výchovy, která již v dnešní době na školách také není neobvyklá.

Závěr

Celkovým závěrem mojí práce jsou v podstatě myšlenky obsažené v poslední kapitole. Důvodem, proč jsem se tématem partnerského násilí zabývala, bylo zjistit, zda existuje účinná prevence tohoto jevu. Nyní po zjištěných informacích, prostudované literatuře, rozhovorech s odborníky a jednou z obětí partnerského násilí tvrdím, že existuje. Je to samozřejmě složité a záleží to na spoustě okolností - povaze ženy, jejich sociálních vzorech v rodině, celkovém psychickém stavu i odvaze atd. Pokud ovšem žena včas zjistí, jaké jsou projevy chování násilnických partnerů, může tomu předejít. Třebaže partnera miluje a nedovede si představit, jak by ho mohla opustit, pokud bude znát následky jeho činů a bude jí nastíněno, kam jejich vztah povede, a že jednoho dne může ohrožovat i jejich děti. Věřím, že existují ženy, které najdou sílu muže opustit. Jsem totiž přesvědčena, že pokud by tato prevence pomocí zvyšování povědomí o problematice již od dětství pomohla alespoň jedné ženě, tak je účinná a dá se na ní stavět.

Tím pádem mohu říci, že mnou stanovený cíl práce, a to zjistit, zda je možno preventivně působit v této oblasti, byl naplněn. Zmapovala jsem, jak teoreticky, tak prakticky dostupné informace o problematice a pokusila se je zpracovat takovým způsobem, aby byly využitelné i v praxi, a abych z nich mohla vycházet i v navazující diplomové práci, ve které bych se chtěla nadále věnovat problematice partnerského násilí, ale tentokrát ji zaměřit právě na ty nejbezbranější, a to na děti, které jsou mnohdy ve vlastní rodině svědky násilí mezi rodiči.

Ráda bych zdůraznila, jak bylo důležité nejprve porozumět tématu a zjistit co nejvíce informací o partnerském násilí. Co ženy zažívají a jakým způsobem s nimi partneři zacházejí, bylo stěžejní zejména pro již zmíněnou prevenci. Fungovalo to u mě v podstatě stejně, jako bych si to představovala v konkrétním preventivním programu. Nejprve jsem se zorientovala na teoretické bázi - což bych přirovnala k možnému přednášení dětem. Potom jsem tyto vstřebané poznatky mohla využít v praxi, a to schopností provést rozhovor s odborníky, se kterou jsem samozřejmě musela hovořit o tématu na určité úrovni. Nebylo možné hovořit o problematice a zároveň o ní nemít povědomí. Stejně tak děti využijí informace získané prevencí a přednáškami ve svém budoucím životě. Budou vědět, kdy se jedná o partnerské násilí, kdy varovat kamarádku před někým, kdo je jim podezřelý. Mohou podat pomocnou ruku někomu v rodině, kdo se jim svěří. Budou vědět na jaké odborníky se mohou obrátit, jestliže se

jim něco takového v životě přihodí. Nebudou stát před neznámou zoufalou situací. Bude to sice závažný a nepříjemný problém, ale budou mít informace z minulosti, které jim napoví, jak se mohou zachovat a jak nejlépe nastalou situaci řešit a jak se proti něčemu takovému bránit.

Pro mě osobně by bylo největším pracovním úspěchem moci se podílet v praxi na tvorbě a realizaci této prevence. Ne přímo jako pedagog, ale snad jednoho dne právě jako odborník na danou problematiku.

Seznam tabulek

Tabulka 1 Shrnutí fyzické násilí	28
Tabulka 2 Shrnutí psychické násilí	30
Tabulka 3 Shrnutí sexuální násilí	32
Tabulka 4 Shrnutí ekonomická kontrola	34

Seznam použité literatury

1. BEDNÁŘOVÁ, Z., MACKOVÁ, K., PROKEŠOVÁ, H., *Studijní materiál o problematice domácího násilí pro pracovnice a pracovníky sociálně právní ochrany dětí*. Praha: MPSV, 2006, 139 s. ISBN 80-86878-50-3
2. BENTOVIM, A., *Týrání a sexuální zneužívání v rodinách*. Praha: Grada Publishing 1998, 116 s. ISBN 80-7169-629-3 in Gelles, R. J., *Family violenc* (second edition) London: SAGE 1987
3. ČÍRTKOVÁ, L., *Moderní psychologie pro právníky*. Praha: Grada Publishing 2008, 150 s. ISBN 978-80-247-2207-8
4. HARTL, P., HARTLOVÁ, H., *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2000, 774 s. ISBN 80-7178-303-X
5. HAŠKOVCOVÁ, H., *Manuálek o násilí*. 1. vyd. Brno: Národní centrum ošetrovatelských a nelékařských zdravotnických oborů, 2004. 79 s., ISBN 80-7013-397-X.
6. HAŠKOVCOVÁ, H., *Manuálek o násilí*. s. 13. in ICN: Společně proti násilí. Praha, ČAS 2001
7. KOUKOLÍK, F., DRTINOVÁ, J., *Život s deprivanty I (Zlo na každý den*. 1. vyd. Praha: Galén, 2001. 390 s., ISBN 80-7262-088-6.
8. PELIKÁNOVÁ, S. (ed.), *Sociologické studie*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2003. 152 s., ISBN 80-7330-054-0
9. SPURNÝ, J., *Psychologie násilí*. Praha: Eurounion, 1996. 134 s., ISBN 80-85858-30-4
10. *Velký sociologický slovník*. Sv. II, P-Ž. Praha: Karolinum, 1996. 747 s., ISBN 80-7184-311-3
11. VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I., *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. 2. vyd., Praha: ProFem, o.p.s., 2008. 244 s., ISBN 978-80-903626-7-3
12. WALKER, L., E., *Týraná žena*. New York: Harper & Row, 1979. 288 s., ISBN 9780060907426

Internetové zdroje

1. *Dokument ze zasedání Evropského parlamentu* [on line] [cit. 20. prosince 2010] Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+MOTION+B7-2009_0139+0+DOC+PDF+V0//CS>
2. *DONA linka* [on line] [cit. 18. března 2010]: Dostupné z: <<http://www.donalinka.cz/index.php#>>
3. *Koalice neziskových organizací proti domácímu násilí* [on line] [cit. 20. února 2010]: Dostupné z: <<http://www.koordona.cz/>>
4. *Neziskové organizace pro pomoc obětem domácího násilí* [on line] [cit. 20. února 2011]: Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/docDetail.aspx?docid=10123&doctype=ART&>>
5. *Občanské sdružení Bílý kruh bezpečí* [on line] [cit. 20. února 2010]: Dostupné z: <<http://www.bkb.cz/>>
6. *Občanské sdružení ROSA* [on line] [cit. 20. února 2010]: Dostupné z: <<http://www.rosa-os.cz/>>
7. *Registr poskytovatelů sociálních služeb* [on line] [cit. 20. února 2011]: Dostupné z: <http://iregistr.mpsv.cz/socreg/hledani_sluzby.do?SUBSESSION_ID=1301037589788_7>
8. ŠULOVÁ, L., *Sborník z kongresu Pardubice 2007*. 2007 [on line]. [cit. 20. března 2011]. Dostupný z: <<http://www.planovanirodiny.cz/view.php?cislocianku=2008020102>>
9. *Zákon o rodině* [on line] [cit. 2. prosince 2010]: Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/7262/Zakon_o_rodine.pdf>

Anotace

Jméno a příjmení:	Zuzana Skoupilová
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	Doc. PhDr. Jitka Skopalová PhD.
Rok obhajoby:	2011

Název práce:	Partnerské násilí – týraná žena
Název v angličtině:	Partner violence - the battered woman
Anotace práce:	Cílem bakalářské práce bylo objasnit, co je to partnerské násilí, kdo je týraná žena. Přiblížit, jaké existují druhy týrání a jaké mohou mít na ženy následky. Celkově zmapovat problematiku partnerského násilí z pohledu ženy, a to včetně obeznámení s institucemi pro pomoc obětem domácího násilí. Klíčové bylo zjistit, zda je možné preventivně působit v této oblasti a jakým způsobem.
Klíčová slova:	Násilí, týrání, partnerství, manželství, týraná žena, izolace, oběť, patologický jev, prevence
Anotace v angličtině:	The target of this thesis was to clarify what is intimate partner violence, an abused woman. Focus on a types of abuse and what could have consequences for women. The mapping problem of partner violence from the perspective of women, including knowledge about institutions helping victims of domestic violence. The task of this project was finding whether it is possible to act preventively in this area and how to do it.
Klíčová slova v angličtině:	Violence, abuse, partnership, marriage, the battered woman, isolation, victim, pathology, prevention
Přílohy vázané v práci:	0
Rozsah práce:	49
Jazyk práce:	Čeština